

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเยาวชนและประชาชนให้มีคุณภาพเพื่อสามารถพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจและสังคมของตนเอง ครอบครัวและบ้านเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะทราบว่าประชาชนของประเทศมีศักยภาพเพียงใดนั้น จะดูได้จากการจัดการศึกษาของประเทศ ว่าจัดได้ทั่วถึงและมีความเสมอภาคโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันหรือไม่ ในการจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนและประชาชนมีศักยภาพดังกล่าวได้นั้น สิ่งสำคัญที่เป็นมาตรฐานกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาคือหลักสูตรนั่นเอง ทั้งนี้เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องชี้ทิศทางในการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อนำนักเรียนไปสู่จุดหมายปลายทางตามที่หลักสูตรกำหนด หลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐจัดให้แก่ปวงชนชาวไทยทุกคน ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับนี้จึงต้องมีคุณภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนใช้เป็นเครื่องมือขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ทั้งนี้หลักสูตรจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นต้นมานั้น ตลอดระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการวิเคราะห์ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องและได้นำข้อมูลมาพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรในรายละเอียดปลีกย่อยตลอดมา บัดนี้สภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว หลักสูตรซึ่งเปรียบเสมือนแม่บทในการจัดการศึกษาซึ่งใช้ร่วมกันทั่วประเทศจำเป็นต้องปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป

(พจนอม แก้วกำเนิด, 2533) ดังนั้น กรมวิชาการจึงได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและนำไปทดลองใช้ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการ
ใช้หลักสูตรทั่วประเทศ จำนวน 377 โรงเรียนในปีการศึกษา 2533 และประกาศใช้หลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังกล่าวกับโรงเรียนประถมศึกษา
ทั่วประเทศเฉพาะชั้นปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2534

การนำหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไปใช้
ในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศเป็นความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน
ในอันที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการจัดการ
ศึกษาระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้
ในโรงเรียนประถมศึกษา จึงได้ประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการผลิตครู คือ กรม
การฝึกหัดครู ดำเนินการอบรมศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษาจังหวัด จังหวัดละ 1 คน
และอาจารย์จากวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่งทั่วประเทศแห่งละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 145 คน ให้มี
ความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เพื่อสามารถเป็นวิทยากรให้คำแนะนำการใช้หลักสูตร
ดังกล่าวแก่ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาได้ และให้สำนักงานการศึกษาจังหวัดแต่ละแห่ง
ดำเนินการอบรมครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ก่อนเปิดภาคเรียนปีการศึกษา 2534
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2534)

สำนักงานการศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 8 ประกอบด้วยจังหวัดเชียงใหม่
ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน ได้เล็งเห็นความสำคัญของการ
ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จึงได้ดำเนินการอบรม
ศึกษานิเทศก์ทุกอำเภอในเขตการศึกษา 8 เพื่อเป็นวิทยากรในการอบรมครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2
ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดจังหวัดที่ตนรับผิดชอบ เพื่อจะให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจ และมี
ทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตลอดจนสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในระดับชั้นปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2534 ได้อย่างมีประสิทธิภาพส่วนการอบรมครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นการเตรียมครูเพื่อสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้ในปีการศึกษา 2535 นอกจากนี้ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอและผู้บริหารโรงเรียนยังมีการติดตามผลการใช้หลักสูตรเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนด้วย

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จะบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับผู้นำหลักสูตรไปใช้ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรที่อยู่ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน บุคลากรภายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญ เพราะเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้โดยตรง ส่วนบุคลากรภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ทุกระดับ เพราะเป็นผู้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือครูในเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในปัจจุบันมีสภาพสมบูรณ์มากน้อยแตกต่างกันตามปัจจัยที่ทำให้เกิดความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ปัญหาสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ ปัญหาเรื่องการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีทุกกลุ่มประสบการณ์ กลุ่มประสบการณ์ที่มีปัญหาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ส่วนแผนการสอนและคู่มือครู พบว่าในทุกกลุ่มประสบการณ์มีเนื้อหาสาระมากจนครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ครบถ้วนตามเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (กรมวิชาการ, 2531) การจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 8 ก็ประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเช่นเดียวกัน ซึ่งสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาดังกล่าวพอสรุปได้ดังนี้

1. ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศของเขตการศึกษา 8 ในช่วงปีการศึกษา 2529-2532 ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบางกลุ่มประสบการณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำโดยเฉพาะกลุ่มวิชาทักษะ (คณิตศาสตร์) มีแนวโน้มลดลงและจำนวนนักเรียนที่มีผลน่าพอใจในกลุ่มวิชาทักษะ (คณิตศาสตร์) มีเพียงร้อยละ 30 เท่านั้น ผลปรากฏ

ดังตาราง ต่อไปนี้

ปีการศึกษา	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ				ร้อยละนักเรียนที่น่าพอใจ			
	ไทย	คณิต	สพช.	กพอ.	ไทย	คณิต	สพช.	กพอ.
2532	65.99	42.91	59.97	69.72	89	30	81	86
2531	62.11	44.43	56.56	86.49	82	32	70	80
2530	57.57	45.14	51.36	60.41	70	37	65	66
2529	58.21	44.74	55.09	64.39	72	33	65	71

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533)

ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังกล่าวเป็นผลผลิตรวมจากการจัดการเรียนการสอนของครู ตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 1-6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533) กล่าวถึงสาเหตุของการที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์นั้นว่าเป็นปัญหาที่เกิดจากตัวเด็ก ครู ผู้บริหารและสภาพแวดล้อม กล่าวคือ ด้านตัวเด็กมีปัญหาการขาดเรียนบ่อย มีความบกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา ความรู้พื้นฐานของนักเรียนไม่ดี ด้านครูมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่มีประสิทธิภาพ ครูไม่ครบชั้น ครูขาดการแก้ปัญหาเด็กเป็นรายบุคคล ครูสอนไม่เต็มเวลา เต็มหลักสูตร ด้านผู้บริหารมีปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารยังไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารเท่าที่ควร การนิเทศภายในยังทำได้ไม่เต็มที่ ผู้บริหารใช้เวลาในการปฏิบัติงานในโรงเรียนไม่เต็มที่ ด้านสภาพแวดล้อม นักเรียนใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน ทำให้มีปัญหาในการสอนภาษาไทย ความเชื่อทางขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา (โดยเฉพาะชาวเขาเผ่าต่าง ๆ มีการนับถือผี) ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน นักเรียนอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน การคมนาคมไม่สะดวกและสภาพบรรยากาศในโรงเรียนไม่เอื้อต่อการเรียน

2. อัตราการเข้าชั้นของนักเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 8 อยู่ในเกณฑ์สูง ปีการศึกษา 2533 เฉลี่ยรวมทั้งชั้นร้อยละ 3.55 โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อัตราการเข้าชั้นสูงถึงร้อยละ 9.12 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2533) ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายการเข้าชั้นที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (2530-2534) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งกำหนดไว้ว่าจะลดอัตราการเข้าชั้นเฉลี่ยทุกชั้นไม่เกินร้อยละ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไม่เกินร้อยละ 7

อัตราการเข้าชั้นเป็นตัวบ่งชี้ความสูญเสียเปล่าของการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533) กล่าวถึงปัญหาการเข้าชั้นว่ามีสาเหตุมาจากตัวเด็ก ครู ผู้ปกครอง สภาพแวดล้อม หลักสูตรและการบริหารการศึกษา กล่าวคือ ด้านตัวเด็กมีปัญหาด้านการขาดเรียน ขาดการเตรียมความพร้อม มีความบกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา และขาดแรงจูงใจ ด้านครู มีปัญหาเนื่องจากมีงานอื่นที่รับผิดชอบมาก ทำให้เบียดบังเวลาสอนเด็ก จัดการเรียนการสอนไม่เอื้อต่อความสนใจของเด็ก ครูไม่วิเคราะห์ปัญหาของเด็กและไม่ช่วยแก้ไข ครูไม่ครบชั้นในบางโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านผู้ปกครองมีฐานะยากจนและต้องการให้เด็กช่วยทำงาน ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมมีปัญหาด้านการใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน มีความเชื่อทางขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน นักเรียนอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนและการคมนาคมไม่สะดวก และสภาพบรรยากาศในโรงเรียนไม่เอื้อต่อการเรียน ปัญหาด้านหลักสูตร มีการกำหนดกิจกรรมไว้มากและกว้างเกินไป กำหนดเวลาของกลุ่มทักษะไว้น้อย หลักสูตรไม่เอื้อและยืดหยุ่นตามสภาพในแต่ละท้องถิ่น ด้านการบริหารการศึกษา มีปัญหาเรื่องผู้บริหารไม่ค่อยดำเนินการนิเทศ ติดตาม กำกับ การจัดครูเข้าสอนไม่เหมาะสมโดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3. ความแตกต่างด้านภูมิประเทศ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม จังหวัดในเขตการศึกษา 8 มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากเขตการศึกษาอื่น กล่าวคือ มีโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น 3,747 โรงเรียน โรงเรียนเหล่านี้อยู่กระจัดกระจายตามสภาพภูมิประเทศที่เป็นป่าเขาและที่ราบบริเวณเชิงเขา ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวส่วนหนึ่งเป็นแหล่งกันดารและห่างไกล การคมนาคมติดต่อสื่อสารเป็นไปด้วยความยากลำบาก มีโรงเรียนอยู่ในท้องที่กันดารจำนวน 970 โรงเรียน และมีโรงเรียนเสี่ยงภัย (โรงเรียนที่ได้รับผลกระทบจากการสู้รบของสงครามชายแดน

จากกำลังภายนอกประเทศ หรืออยู่ในเขตของการปะทะของชนกลุ่มน้อย ขบวนการโจรก่อการร้าย หรือมีการค้ายาเสพติดต่อเนื่องในพื้นที่) จำนวน 111 โรงเรียน มีโรงเรียนขนาดเล็กและเล็กมาก (จำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน) จำนวน 2,207 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533) โรงเรียนเหล่านี้มีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนครู อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนงบประมาณ นอกจากนี้นักเรียนที่เข้ามาเรียนในเขตบริการของโรงเรียนมาจากครอบครัวที่เป็นชาวไทยพื้นราบ ชาวไทยถิ่น เช่น ขมุ ลัวะ และชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ เช่น ม้ง เย้า อีกอ กะเหรี่ยง เป็นต้น ทำให้มีความแตกต่างด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมทางภาษา ก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะต้องใช้เวลาในการเตรียมความพร้อมทางด้านภาษา มาก ซึ่งปัญหาความพร้อมทางด้านภาษาจะมีผลต่อการเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นอื่น ๆ ได้

ปัญหาเกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้ให้ความสำคัญเป็นกรณีพิเศษ โดยกล่าวไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายพื้นที่ โดยเฉพาะจังหวัดที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา ประชากรมีฐานะยากจน และอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายในท้องถิ่นทุรกันดาร เช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงราย ฯลฯ จังหวัดที่อยู่ในแนวสลับบริเวณชายแดน จังหวัดที่ประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษาถิ่นไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าทั้งประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ดังนั้นการพัฒนากการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 จะต้องให้ความสำคัญต่อพื้นที่ดังกล่าวเป็นกรณีพิเศษ

จากสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาในเขตการศึกษา 8 ที่กล่าวมาข้างต้น และการที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2534 ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาด้านการ

บริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งจากการที่การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นเรื่องใหม่ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษามาก่อน ผู้วิจัยซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์จังหวัดและมีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 8 จึงสนใจที่จะศึกษาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาในเขตการศึกษา 8 ว่ามีสภาพและปัญหาอย่างไร เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาลงสู่การนำหลักสูตรไปใช้ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 จำนวน 3,712 โรงเรียน ทั้งนี้ไม่รวมโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรของกรมวิชาการ ที่ใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในปีการศึกษา 2533 จำนวน 38 โรงเรียน โดยมีขอบเขต ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ที่ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในปีการศึกษา 2534 จำนวน 3,712 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ที่ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในปีการศึกษา 2534 ประกอบด้วย

ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 361 คน

ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 361 คน

รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 722 คน

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

2.1.1 การวางแผนการใช้หลักสูตร

2.1.2 การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตร

2.1.3 การเขียนแผนการสอน

2.1.4 การจัดการด้านวัสดุหลักสูตร

2.2 การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร

2.2.1 การเตรียมบุคลากร

2.2.2 การจัดตารางสอน

2.2.3 การจัดครูเข้าสอน

2.2.4 การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน

2.2.5 การเตรียมอาคารสถานที่

2.2.6 การนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือแนะนำ

2.2.7 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

2.3 การจัดการเรียนการสอน

2.3.1 การเตรียมการสอน

2.3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.3.3 การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน

2.3.4 เทคนิคและวิธีสอน

2.3.5 การวัดและประเมินผลการเรียน

(สมิทร วัฒนกร, 2523)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยจะเป็นแนวทางแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ในการปรับปรุงการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการใช้หลักสูตร หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติจริงในการนำหลักสูตรไปใช้ใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ในด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาการใช้หลักสูตร หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติในการนำ หลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 8 ที่ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในปีการศึกษา 2534

ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ที่ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในปีการศึกษา 2534

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ที่ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในปีการศึกษา 2534

เขตการศึกษา หมายถึง การแบ่งเขตการศึกษาตามสภาพภูมิศาสตร์ของภาคเหนือ ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 จำนวน 3,712 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างประชากร โดยดำเนินการ ดังนี้

1.1 คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

โรงเรียนทั้งหมด จำนวน 361 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 361 คน ครุชั้นประถมศึกษา 1

จำนวน 361 คน

1.2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละจังหวัด แล้วจำแนกโรงเรียนในแต่ละจังหวัดเป็นรายอำเภอและตามขนาดของโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก (นักเรียน 120 คนลงมา) ขนาดกลาง (นักเรียน 121 - 300 คน) ขนาดใหญ่ (นักเรียน 301 คนขึ้นไป) แล้วสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

	กลุ่ม	ร.ร.	ขนาด	ร.ร.	ขนาด	ร.ร.	ขนาด
	ตัวอย่าง	เล็ก		กลาง		ใหญ่	
จังหวัด	ร.ร.		กลุ่ม		กลุ่ม		กลุ่ม
	ทั้งหมด	ร.ร.	ตย.	ร.ร.	ตย.	ร.ร.	ตย.
เชียงใหม่	90	494	48	370	36	55	6
ลำพูน	27	149	15	113	11	12	1
ลำปาง	50	299	29	201	20	17	1
แม่ฮ่องสอน	30	256	25	45	5	5	-
เชียงราย	67	289	28	312	30	91	9
พะเยา	26	90	9	136	13	41	4
แพร่	31	174	16	121	12	27	3
น่าน	40	232	23	159	15	24	2
รวม	361	1,983	193	1,475	142	272	26

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาแนวคิดจากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา รวมทั้งสัมภาษณ์ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตร ในด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตร ในด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ จากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของ

เครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3 สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ตรวจ เพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.5 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้วปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.7 จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อส่งให้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 8 เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย และส่งแบบสอบถาม ถึงกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดช่วยเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ และผู้วิจัยไปรับคืนด้วยตนเองบางส่วน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด จะวิเคราะห์ในลักษณะเดียวกัน

คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่า ร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา วิเคราะห์ โดยการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

การนำเสนอผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะยึดกรอบการวิจัยเป็นแนวทางในการนำเสนอ โดยจัดลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการเสนอผลงานวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กล่าวถึง ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

กล่าวถึง การวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับในแบบสอบถาม โดยเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย

กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในส่วนสุดท้ายจะเป็นรายการอ้างอิงและภาคผนวก